

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم اجتماعی

گروه روان‌شناسی

مقایسه حافظه آینده نگر و فراحافظه افراد بهنجار و افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری – عملی در جمعیت غیر بالینی

پایان نامه جهت دریافت مدرک کارشناسی ارشد در رشته روان‌شناسی عمومی

مژده پوردانا

استاد راهنما:

دکتر سید علی محمد موسوی

استاد مشاور:

دکتر عبدالجواد احمدی

بهمن ۹۲-۹۱

تقدیم به :

روح پاک پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی کنم.

مادم، دیای سیکران عشق و فداکاری که وجودم برایش همه نچ بود و وجودش برایم همه مهر.

تقدیر و تشکر:

پاس بیگران، پروردگار یکتا را که هستی ام بخشید و به طریق علم و دانش را به من بخشید، علم و دانش مستخرم نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیم ساخت.

به مصداق "من لم یسکر المخلوق لم یسکر الخالق" بسی شایسته است از استاد فرهیخته، جناب آقای دکتر سید علی محمد موسوی که با کرامتی چون خورشید سرزین دل را روشنی بخشید و کفن سرای علم و دانش را با راه‌نمایی‌های کارساز و سازنده بارور ساختند، تقدیر و تشکر نمایم و همچنین از استاد کرامی جناب آقای دکتر عبد الجواد احمدی کمال تشکر و امتنان را بابت زحمت‌های فراوانشان دارم.

مقامت زعرش برتر باد همیشه توست اندیشه ات مظهر باد

چه نکته‌های دلاویز و گفته‌های بلند صحیفه‌های سخن از تو علم پرور باد

امیدوارم بتوانم صبر، حوصله، صداقت، اخلاق و نش‌والای استادان کرامی ام را سرلوحه زندگی شخصی و کاری خود قرار دهم.

خلاصه

این پژوهش با هدف مقایسه حافظه آینده نگر و فراحافظه افراد بهنجار و مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی انجام شد. از جمعیت کل که شامل دانشجویان دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) و دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج است، ۶۰۰ نفر نمونه گیری شد که نهایتاً ۱۰۰ نفر پس از پاسخ به پرسش نامه وسواس فکری-عملی مادزلی غربال گردید. برای سنجش شدت علائم اختلال وسواس فکری-عملی از پرسش نامه وسواس فکری-عملی مادزلی (هاجسن و راجمن، ۱۹۷۷)، برای سنجش حافظه آینده نگر از پرسش نامه حافظه آینده نگر و گذشته نگر (اسمیت، دالاسالا، لوگی و مایلور، ۲۰۰۰) و برای سنجش عملکرد حافظه و فراحافظه از فهرست واژه های خنثی و تهدیدآمیز مربوط به آلودگی و واریسی استفاده شد. نتایج آزمون t مستقل نشان داد حافظه آینده نگر دو گروه، متفاوت است و حافظه آینده نگر گروه بهنجار، بهتر است. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری نشان داد فراحافظه دو گروه نیز متفاوت است و فراحافظه گروه بهنجار بهتر از گروه مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی است؛ اما تفاوتی در عملکرد حافظه دو گروه مشاهده نشد. افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی از یک مشکل فراحافظه ای رنج می برند و به حافظه خود اطمینان ندارند و برای کسب اطمینان، اقدام به واریسی مجدد می کنند. فرد، هر چه بیشتر واریسی می کند، اطمینان وی به حافظه اش کمتر می شود و این چرخه معیوب تداوم می یابد.

واژه های کلیدی: اختلال وسواس فکری-عملی، حافظه آینده نگر، فراحافظه، قضاوت احساس دانستن

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات پژوهش	
۲	مقدمه.....
۲	بیان مسأله.....
۵	ضرورت و اهمیت پژوهش.....
۷	هدف های پژوهش.....
۷	فرضیه های پژوهش.....
۷	تعریف مفاهیم و اصطلاحات.....
فصل دوم: پیشینه پژوهش	
۱۰	بخش اول: اختلال وسواس فکری-عملی.....
۱۰	الف) مقدمه.....
۱۰	ب) طبقه وسواس فکری-عملی و اختلال های مرتبط با آن.....
۱۱	۱) اختلال انبار کردن.....
۱۲	۲) اختلال کندن پوست.....
۱۲	۳) ملاک های تشخیصی اختلال وسواس فکری-عملی.....
۱۳	۳-۱) وسواس فکری.....
۱۴	۳-۲) وسواس عملی.....
۱۵	۳-۳) همه گیر شناسی.....
۱۵	۳-۴) الگوی علایم.....

- ۱۶ (پ) دیدگاه نظری شناختی-رفتاری درباره اختلال وسواس فکری-عملی.....
- ۱۷ (ت) ابعاد شناختی اختلال وسواس فکری-عملی.....
- ۲۰ (ث) نظریه شناختی راجمن.....
- ۲۱ (ج) مدل شناختی-رفتاری سالکوویسکیس.....
- ۲۲ **بخش دوم: حافظه.....**
- ۲۲ (الف) مقدمه.....
- ۲۳ (ب) مراحل حافظه.....
- ۲۴ (پ) سنجش حافظه.....
- ۲۴ تکلیف های یادآوری در برابر تکلیف های بازشناسی.....
- ۲۶ (ت) حافظه در اختلال وسواس فکری-عملی.....
- ۲۷ **بخش سوم: فراحافظه.....**
- ۲۷ (الف) مقدمه و تاریخچه.....
- ۲۸ (ب) جنبه های فراحافظه.....
- ۲۹ (۱) جنبه اول: فراحافظه بر اساس یادآوری مورد به مورد.....
- ۳۱ (۲) جنبه دوم: فراحافظه بر اساس نمره کلی.....
- ۳۱ (پ) قضاوت احساس دانستن.....
- ۳۴ (ت) فراحافظه و رشد.....
- ۳۵ (ث) جنبه های عصب شناختی فراحافظه.....
- ۳۶ (ج) فراحافظه در اختلال وسواس فکری-عملی.....

۳۶ (۱) سوگیری حافظه
۳۷ (۲) اطمینان به حافظه
۳۸ بخش چهارم: حافظه آینده نگر
۳۸ الف) مقدمه
۴۰ ب) انواع حافظه آینده نگر
۴۲ پ) حافظه آینده نگر و سن
۴۳ ت) انواع تصمیم و هدفمندی در حافظه آینده نگر
۴۴ ث) حافظه آینده نگر در اختلال وسواس فکری-عملی

فصل سوم: روش پژوهش

۴۸ نوع و روش پژوهش
۴۸ جامعه آماری
۴۸ نمونه و روش نمونه گیری
۴۹ ابزار پژوهش و جمع آوری اطلاعات
۴۹ پرسش نامه وسواس فکری- عملی مادزلی
۵۰ پرسش نامه سنجش حافظه آینده نگر
۵۰ آزمون فراحافظه
۵۱ روش اجرای آزمون فراحافظه
۵۲ مراحل ساخت آزمون فراحافظه
۵۳ شیوه نمره گذاری آزمون فراحافظه
۵۴ فهرست جفت واژگان آزمون فراحافظه

۵۴ روش تحلیل آماری

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری داده ها

۵۷ یافته های توصیفی

۶۰ یافته های استنباطی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۷۲ نکات کلی و خلاصه نتایج

۷۳ تبیین نتایج

۷۷ پیشنهادهای پژوهش

منابع

۷۹ فارسی

۸۲ انگلیسی

پیوست

۹۷ پرسش نامه وسواس فکری- عملی مادزلی (MOC)

۱۰۱ پرسش نامه سنجش حافظه آینده نگر- گذشته نگر

۱۰۳ آزمون فراحافظه

فهرست جدول ها و شکل ها

صفحه	عنوان
۲۱	شکل (۱-۲) مدل شناختی وسواس، واریسی اجباری.....
۵۷	جدول (۱-۴) فروانی و درصد گروه های مورد مطالعه.....
۵۸	جدول (۲-۴) میانگین مولفه های فراحافظه به تفکیک گروه بندی.....
۵۹	جدول (۳-۴) میانگین حافظه آینده نگر به تفکیک گروه بندی.....
۵۹	جدول (۴-۴) میانگین نمره وسواس کل دانشجویان بر اساس پرسش نامه مادزلی.....
۶۰	جدول (۵-۴) بررسی همسانی واریانس متغیر در دو گروه.....
۶۰	جدول (۶-۴) نتیجه آزمون t برای مقایسه میانگین گروه ها.....
۶۶	جدول (۷-۴) بررسی نرمال بودن توزیع داده ها در گروه نرمال.....
۶۷	جدول (۸-۴) بررسی نرمال بودن توزیع داده ها در گروه وسواس فکری-عملی.....
۶۷	جدول (۹-۴) بررسی همگنی ماتریس کوواریانس ها در بین گروه ها.....
	جدول (۱۰-۴) آزمون کرویت بارتلت جهت بررسی همبستگی درونی متغیرهای وابسته.....
۶۸	جدول (۱۱-۴) بررسی اثر گروه بندی در ایجاد ترکیب خطی های متفاوت در متغیرهای وابسته.....
۶۸	جدول (۱۲-۴) مقایسه گروه ها از نظر فراحافظه.....

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵۹	نمودار(۱-۴) فراحافظه به تفکیک گروه بندی.....
۶۱	نمودار(۲-۴) داده های پرت دو گروه در یادآوری واژه های خنثی.....
۶۲	نمودار(۳-۴) داده های پرت دو گروه در یادآوری واژه های واریسی.....
۶۲	نمودار(۴-۴) داده های پرت دو گروه در یادآوری واژه های آلودگی.....
۶۳	نمودار(۵-۴) داده های پرت دو گروه در بازشناسی واژه های خنثی.....
۶۳	نمودار(۶-۴) داده های پرت دو گروه در بازشناسی واژه های واریسی.....
۶۴	نمودار(۷-۴) داده های پرت دو گروه در بازشناسی واژه های آلودگی.....
۶۴	نمودار(۸-۴) داده های پرت دو گروه در احساس دانستن واژه های خنثی.....
۶۵	نمودار(۹-۴) داده های پرت دو گروه در احساس دانستن واژه های واریسی.....
۶۵	نمودار(۱۰-۴) داده های پرت دو گروه در احساس دانستن واژه های آلودگی.....

فصل اوّل

کلیات پژوهش

مقدمه

رفتارهای تشریفاتی پدیده ای رایج در تجربه ی انسان ها بوده است. این رفتارها اجازه می دهند تا نوعی ارتباط های پیچیده برقرار شود. در واقع، تشریفات که موجب بهبود بخشیدن به رفتار می شود، دلالت بر سازمانی نوروئی^۱ دارد و متگی به مدارهای مغزی خاصی است. گاهی این تشریفات با خرافات همراه می شود که بیان گر جنبه ای شناختی است (مرکادانته^۲ و همکاران، ۲۰۰۴). نمونه این گونه تشریفات را می توانیم در رفتارهای کودکان پیش دبستانی به هنگام خوابیدن، غذا خوردن و یا حمام کردن ببینیم. بنابراین آیین ها و تشریفات در فرایند رشد، امری طبیعی هستند. اما در برخی از افراد این قبیل رفتارها از کنترل خارج و تبدیل به رفتارهای تکراری می شوند که کارکرد مشخصی ندارد و موجب تأثیر گذاری بر ظرفیت سازگاری آن ها می شود. این قبیل رفتارها که گاهی در قالب اختلال وسواس فکری-عملی^۳ شکل پیدا می کند، قابلیت انطباقی خود را از دست می دهند و به عنوان اختلال، نیازمند درمان هستند (اوانس و همکاران^۴، ۱۹۹۷؛ به نقل از مرکادانته و همکاران، ۲۰۰۴).

بیان مسأله

وسواس، فکر، کلمه یا تصویری است که به رغم اراده ی انسان، به هشیاری وی هجوم می آورد، سازمان روانی را تحت سیطره خود قرار می دهد و اضطراب گسترده ای را در فرد بر می انگیزد (دادستان، ۱۳۸۷). خصیصه اصلی اختلال وسواس فکری-عملی، وجود وسواس های فکری یا عملی مکرر و چنان شدید است که رنج و عذاب قابل ملاحظه ای برای فرد به بار می آورند. این وسواس های فکری یا عملی سبب اتلاف وقت می شوند و اختلال قابل ملاحظه ای در روند معمولی و طبیعی زندگی، کارکرد شغلی، فعالیت های معمول اجتماعی یا روابط فرد ایجاد می کنند (کاپلان^۵ و سادوک^۱، ۱۳۸۷).

^۱. neuron

^۲. Mercadante & et al

^۳. obsessive-compulsive disorder

^۴. Evans & et al

^۵. Kaplan

نتایج مجموعه ای از یافته ها که با افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی در مورد ویژگی های شناختی انجام شده است، نشان می دهد که این افراد از نقص و نارسایی در برخی عملکردهای شناختی شامل توجه، حافظه، کارکردهای اجرایی، مهارت های دیداری-فضایی و همچنین سرعت پردازش اطلاعات رنج می برند (کولز و همکاران^۲، ۲۰۰۶؛ گریسیبرگ^۳ و مک کی^۴، ۲۰۰۳).

از جمله عوامل تأثیرگذار بر تغییرپذیری پردازش اطلاعات، عوامل هیجانی هستند، زیرا بسیاری از فرایندهای شناختی نظیر توجه، یادگیری، حافظه، قضاوت و تفسیر متأثر از حالت های هیجانی است. از جمله عوامل هیجانی می توان به اضطراب و عدم انعطاف پذیری اشاره کرد که از نشانه های بالینی وسواس است و می تواند مبین پردازش شناختی ضعیف این بیماران باشد به طوری که برخی از بیماران وسواسی تأخیر زمانی زیادی در پاسخ به تکلیف های مربوط به سنجش کارکردهای اجرایی دارند (گهرینگ و همکاران^۵، ۲۰۰۰؛ به نقل از مولایی و مرادی، ۱۳۸۵).

با توجه به ماهیت شناختی اختلال وسواس فکری-عملی، نقص و سوگیری حافظه^۶ به عنوان کلیدی ترین جنبه ی بیماری زایی این اختلال مطرح است. مفروض است که افکار مزاحم و مقاوم این بیماران، زمانی به مشکل تبدیل می شود که این افراد در فرونشانی یا بازداری افکار، وقتی که آن اتفاق در حافظه مرور می شود، دچار مشکل هستند (پوردن^۷، ۱۹۹۹).

نقص حافظه آینده نگر^۸ در افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی، تبیینی برای شک و تردیدهای ناخواسته این افراد است که آن ها را مجبور به واریسی مجدد می کند. حافظه آینده نگر، جنبه ای از حافظه

¹.Sodock

².Kuelz and etal

³.Gresiberg

⁴.Mackay

⁵.Gehring and etal

⁶.dificits & biase

⁷.Purdon

⁸.prospective memory

است که به یادآوری انجام یک عمل با قصد قبلی اشاره دارد (وینگراد^۱، ۱۹۹۸). این حافظه به طور ناگهانی و بر اساس یک محرک خارجی، مستقیماً اتفاق نمی افتد. مثلاً ما به طور آگاهانه و به طور مرتب در ذهن خود یادآوری می کنیم که با شخصی تماس بگیریم، بدون این که درخواست بیرونی برای یادآوری آن وجود داشته باشد (انیشتاینو همکاران^۲، ۲۰۰۵).

نقص در حافظه آینده نگر و گذشته نگر، تمایل برای واری های اجباری را ایجاد و حفظ می کنند. افراد با واری های اجباری، شکست حافظه آینده نگر را تجربه می کنند. این شکست، اطمینان به حافظه آینده نگر را خراب می کند (گلیج، ۱۳۹۰). تردیدهای وسواسی ممکن است بر زندگی گذشته و یا آینده متمرکز شوند. تردید وسواس آمیز نسبت به گذشته، به باز پدیدآوری دائم آن منجر می شود و پرسش فرد از خود درباره ی درست بودن اعمال گذشته و پیامدهای آن ها، دل مشغولی اصلی وی را تشکیل می دهد. تردید نسبت به آینده نیز فرایند زندگی را دچار اختلال می کند؛ زیرا که توانایی تصمیم گیری را از فرد سلب می کند (دادستان، ۱۳۸۷).

پژوهش ها در حیطه فراشناخت نشان داده اند که این حیطه و بسیاری از جنبه های شناخت از جمله حافظه، توجه، ارتباطات، حل مسئله و هوش، سهم عمده ای دارد (موسز^۳ و بایرد^۴، ۱۹۹۹). دانش فراشناختی مربوط به حافظه، فراحافظه^۵ نامیده می شود (فلاول^۶، ۱۹۸۸) و عبارت است از دانش درباره ی حافظه (متکالف^۷، ۲۰۰۰). فراحافظه به دانش شخص درباره ی فرایند، کارکرد، تحوّل، کاربرد و گنجایش سیستم حافظه ی انسان به طور اعم و به خود حافظه به طور اخصّ اطلاق می شود (یوسفی لویه و سیف، ۱۳۸۲).

¹.Wingrad
².Einstein & et al
³.Moses
⁴.Baird
⁵.metamemory
⁶.Flavell
⁷.Metcalf

نقص فراحافظه، ویژگی کلی در افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی است. افراد واریسی های اجباری، تردیدهای مزاحم و ناخواسته ای دارند که در انجام درست و مناسب تکلیف ها، شکست می خورند. آن ها نگران هستند که اگر در انجام تکلیف ها اشتباه کنند به خودشان یا دیگران آسیب برسد یا اتفاقی رخ دهد، سپس احساس اجبار می کنند تا مطمئن شوند که تکلیف را به درستی انجام داده اند (مولر^۱ و رابرتز^۲، ۲۰۰۳).

بر پایه مطالعه های انجام شده یکی از مشکلات بیماران مبتلا به وسواس واریسی، اطمینان به حافظه است. بیماران مبتلا به وسواس واریسی، از اطمینان پایین نسبت به حافظه خود رنج می برند که با احساس مسوولیت بالا این میزان کاهش می یابد. این موضوع در قالب نظریه راجمن^۳ (۲۰۰۲) مطرح می شود که بیماران مبتلا به وسواس از یک مشکل فراحافظه رنج می برند. به نظر می رسد مشکل اصلی بیماران مبتلا به وسواس در فرایند فراحافظه آنان است و در این میان کاهش اطمینان به یادآوری ها، نقش اصلی را در تبیین این بیماری بر عهده دارد (چلیبانلو و همکاران، ۱۳۸۹). با توجه به مقدمه های گفته شده سعی بر این است که به دو سوال زیر پاسخ داده شود:

آیا حافظه آینده نگر افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار تفاوت دارد؟ آیا فراحافظه افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار تفاوت دارد؟

ضرورت و اهمیت پژوهش

در زندگی روزمره هر انسان معمولی هزاران موضوع مهم کوچک و بزرگ، اطلاعات و مفاهیم وجود دارد که مستلزم یادآوری و پاسخ است. اساس و پایه یادگیری و آموزش ها بر حافظه مبتنی است. قسمت اعظم دانشی که به طور فزاینده درباره جهان خود کسب می کنیم در اثر ترکیب و یکپارچه کردن دانش قبلی به دست می آید که بدون این کار، یادگیری مشکل می شود. حافظه همچنین برای حل مشکلات و مسایل و

^۱.Muller

^۲.Roberts

^۳.Rachman

اتخاذ تصمیم های مهم و ضروری است. روند پیچیده تفکر، یعنی استدلال که شامل تحلیل، مقایسه، طبقه بندی، تفسیر و فهم اطلاعات مربوط به مسأله یا موقعیت خاصی است تا حد زیادی به حافظه بستگی دارد، پژوهش و بررسی فرایندهای مختلف شناختی از جمله حافظه بیماران روانی در شناخت و تشخیص بهتر مشخصات بیماریشان به پژوهشگر کمک می کند (کافی، ۱۳۶۸). جدید بودن مفهوم فراحافظه و اهمیت آن در دانش راهبردی حافظه، استفاده از فراحافظه در علوم یادگیری، بالینی، حقوقی و غیره بر اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر صحنه می گذارد.

از آن جا که نتایج برخی از پژوهش ها در جهت تأیید نقص حافظه و نتایج برخی در جهت تأیید عدم اطمینان به حافظه است، سعی بر آن است تا در این پژوهش بررسی شود که آیا فراحافظه افراد دچار اختلال وسواس فکری-عملی با افراد بهنجار تفاوت دارد.

شافران و همکاران^۱ (۲۰۱۳) پیشرفت های حاصل در درمان شناختی- رفتاری اختلال وسواس فکری-عملی را بررسی کردند. مطالعه آن ها متمرکز بر درمان وسواس، واریسی اجباری و ترس از آلودگی بود. آن ها به این نتیجه رسیدند که پیشرفت های اخیر در دانش و درمان این اختلال سبب درمان تعداد بیشتری از مبتلایان شده است. یکی از مشکلات بیماران مبتلا به وسواس واریسی، اطمینان به حافظه است. بیماران مبتلا به وسواس واریسی از یک حالت اطمینان پایین نسبت به حافظه خود رنج می برند. یکی از راهبردهایی که به درمان جویان ارائه می شود، محدود ساختن اطمینان یابی مجدد است (استکتی^۲، ۱۹۹۳؛ ترجمه ی بخشی پور رودسری و علیلو، ۱۳۷۶). در این راهبرد، اگر بیمار سوالی برای اطمینان یابی پرسد، ناظر باید از او بخواهد که خودش سعی کند به سوالش پاسخ دهد. نتایج این پژوهش می تواند اثر بخشی این راهبرد را افزایش دهد؛ اگر واریسی مجدد بیماران مبتلا اختلال وسواس فکری-عملی، به علت عدم اطمینان باشد، می توان با افزایش اطمینان به حافظه، اطمینان یابی آنان را محدود کرد.

^۱ Shafran & etal

^۲ .Steketee

هدف های پژوهش

هدف های اصلی پژوهش عبارت است از:

۱) مقایسه حافظه آینده نگر افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار

۲) مقایسه فراحافظه افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار

هدف های فرعی در این پژوهش عبارت است از:

-مقایسه حافظه ی افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار

فرضیه های پژوهش

پژوهش حاضر دو فرض اساسی را پیگیری می کند:

۱) حافظه آینده نگر افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار تفاوت دارد.

۲) فراحافظه افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار تفاوت دارد.

فرضیه ی دیگری که می توان بیان کرد عبارت است از:

۳) حافظه ی افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد بهنجار تفاوت دارد.

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

تعریف های نظری

اختلال وسواس فکری-عملی: اختلال ناتوان کننده ای است که با افکار ناراحت کننده و تصاویر (وسواس) و رفتارهایی برای کاهش ناراحتی مانند آیین های آشکار یا ذهنی تکراری (عمل اجباری) شناخته می شود (انجمن روان پزشکی امریکا، ۲۰۰۰).

حافظه آینده نگر: جنبه ای از حافظه که به یادآوری انجام یک عمل با قصد قبلی اشاره دارد (وینگراد، ۱۹۹۸).
فراحافظه: دانش، درباره ی حافظه (متکالف، ۲۰۰۰).

¹.American psychiatry Association

تعریف های عملیاتی

اختلال وسواس فکری-عملی: متغیری است که با استفاده از آزمون وسواسی-عملی مادزلی سنجیده می شود و میزان وسواس فرد بر اساس نمره ای که در هر یک از مقیاس های نظافت، واریسی، کندی، تردید و وسواس کلی به دست می آورد، برآورد می شود.

حافظه آینده نگر: متغیری است که از طریق آزمون حافظه آینده نگر و گذشته نگر سنجیده می شود و میزان حافظه آینده نگر بر حسب نمره ای که فرد در هر یک از مقیاس های حافظه آینده نگر کوتاه مدت، بلند مدت، گذشته نگر کوتاه مدت و بلند مدت کسب می کند، برآورد می شود.

فراحافظه: متغیری است که با استفاده از آزمون فراحافظه سنجیده می شود و میزان فراحافظه بر حسب نمره ای که فرد از بخش یادآوری، بازشناسی و احساس دانستن به دست می آورد، برآورد می شود.

فصل دوم

چهارچوب نظری و پیشینه پژوهش